

Szerkesztői iroda:
A KIADÓHIVATALBAN,
hova
a lap szellemi részét illető közle-
mények küldendők.

Kiadó hivatal:
WOKAL JÁNOS KÖNYVKERESKEDESE
hova a hirdetések s előfizetések
bérmentesen küldendők.

Kéziratok nem adatnak vissza.

KÖZÉRDEK.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelen minden vasár-
napon egy íven.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK
Helyben házhoz hordva, vagy
vidékre postán küldve:
Egész évre 4 frt.
Fél " 2 " "
Negyed " 1 " "

HIRDETME NYEK DIJA:
3 hasábos petit sorért, vagy ennek
helyéért 5 kr. Bélyegdíj külön 30 kr.
Nyiltér sora 15 kr

Pávay V. Eleknek a Sepszi-Szent-Györgyön tartott gazdasági vándorgyűlés alkalmá- val tett hét indítványa.

Lapunk 42-ik számában, a Nagy-Enyeden tar-
tott vándorgyűlés alkalmával f. hó 13-án tartott
délutáni értekezlet tárgyai között egész terjedelmé-
ben közölve lett azon jelentés, melyet Gamauf Vil-
mos, az erd. gazdasági egyesület titkára a
sepszi-szentgyörgyi vándorgyűlés határozatainak mi-
kénti végrehajtása tárgyában előadott. Ezen jelen-
tés 6. pontjában említés van téve Pávay V. Elek
buzgó birtokos társunk indítványairól, melyeket
azon előterjesztés alakjában, melyben a képviselő-
házhhoz terjesztett, érdekesnek találunk közölni,
felhívva reá az érdekeltek figyelmét.

Tisztelt képviselőház!

1879. év október 5-én Sepszi-Szent-Györgyön tartott
az erdélyi gazdák vándorgyűlése utolsó napján délután 4
óra után tanácskozás alá vétetvén, gazdasági egyesületünkől
oda áttett következő az Erdély országrészi minden föld-
birtokosokat, iparosokat, a nemzeti gazdaságot a községi
és határrendőreget tárgyzó, közvetlen és közvetve ér-
deklő következő indítvány u. m.

I. A kormányilag és rendeletileg az 1848-iki álla-
potban fenntartani rendelt földes uri és volt urbéreszek
szesziesital áruházi jogának a törvényhozásilag eszközöndő
szabályozásig szigorú rendeletek, vagy törvény általi meg-
óltalmazása végett.

II. Hogy az 1874. évi december 21-iki, az erd.
gazdasági egyesület által 187. sz. a. elfogadott, a képviselő-
ház elébe 1875. év február 6-án előadott és 6262. sz. a.
szótöbbséggel a miniszternek törvényjavaslat kidolgozásá-
nál irányadóul és figyelembe vétel végett átadott birtok
szabályozási törvényjavaslatnak azonnali elővetetése és ki-
adása, vagy a viszonyoknak megfelelőleg más törvénynek
sürgetően kidolgoztatása és kiadása végett.

III. Az önköltségükön birtokuk megváltására köte-
lezetteknek elvégre a megváltás eszközölésére és a nemes
földes urak kártalanítására számos éveken keresztül ma-
gára várható törvény szorgos munkába vétele, kiadatatása
és alkalmaztatása végett.

IV. Az eltartóztatott, vagy elmaradott urbéri és má-
nemű kárpótlásoknak kifizetése eszközése érdekében.

V. A mezei termények és vagyonbiztonság helyreállí-
tása, megmentése és biztosítása érdekében.

VI. Az 1871. évi 18-ik és 1876. évi 5-ik törvény-
cikknek némely pontjainak a jelen körülményekre való al-
kalmaztatása, megváltoztatása és azonnali alkalmazásuk
elrendelése érdekében; és végére

VII. Az 1876. évi 13-ik a cselérendtartásról szóló
törvénycikknek a körülmények és személyekben való
alkalmazásukkal a szükséges változtatásoknak megtétele vé-
getti indítvány.

Ezek a vándorgyűlésnek legnépesebb értekezletén
tanácskozás alá vétetvén; miután azok felolvasottaknak és
elfogadottaknak közfelkiáltással kinyilatkoztattak, általáno-
san a vándorgyűlés meggyőződéséről, hogy ezen indít-
ványokban oly fontos és életbevágó kérdésekkel áll szembe,
melyeket oly rövid idő alatt és oly nagyszámú gyű-
lekezésetben elintézni nem lehet, felkérni határozattal
az erdélyi gazdasági egyesület a t. indítványozó meghívásá-
val ezen indítványokat alaposan tárgyalni és még ezen
év folytatán alkalmazás végett a törvényhozó testülethez
felterjeszteni.

Ezen közgyűlési határozat alapján 416. szám alatti
átiratunkkal az indítványozót 27. novemberben kezdőleg a
kiküldött bizottsági tagokból előterjesztésre meghíva, en-
nek és a mai napra összehívott és megtartott igazgató vá-
lasztmányi gyűlés. mindenekre külön hozott j. alatt esatolt
tanácskozási jegyzőkönyvből is kitesző határozatok alap-
ján, mint a tények által igazoltak, a mindenikbe felho-
zott indokolások alapján elfogadtuk, s ez indítványoknak
indokolásaikkal együtt, indokolás érdekében I.—VII. mel-
léklése mellett, a magyar birodalmi képviselőházhhoz az
ügyek és komoly helyzet el nem odázható sürgősségéhez
mérten, a mindenikre külön egyenként orvoslás és men-
tési érdekében hozandó törvénynek alapul használás és figye-
lembe vétel végett felterjeszteni határozottuk.

Mélyen tisztelt képviselőház! Bár érezzük és tudjuk
a m. kir. kormány terhes helyzetét, teljes részvétellel méltá-
nyoljuk áldozatteljes munkásságát, mindazonáltal tudva
azt, hogy csak a földbirtokosok, iparosok vagyonos és meg-
elégedett állapotjukban sarkallik és alszlik, minden álla-
munka egy be, mint kifelé hatalma, befolyása és tekintélye

s mégis ezen kormányzati államként létezésével el-
lentében, nálunk úgy a földbirtokosok, valamint iparo-
sok nagy többsége aggasztólag naponta szegényedik, bir-
tok és kereset nélkülülve lesz; a mint a történelem pedig
bizonyítja, az elszegényülésnek legbizonyosabb következése
az elajósodás és önbizalom vesztés, ezeknek pedig ered-
ménye a szolgaság; a midőn látjuk azt, hogy a vagyon
és jogtisztélet azon néprétegekbe, mely a legnagyobb há-
lára kötelezett, a volt földes urak és földbirtokosok iránt
lazul, és úgy az egyes földbirtokosok gazdasága, valamint
általánosan a nemzeti gazdaság és ipar pang; hanyatló-
ban van, a mint tudjuk, hogy a nem követelt s részint
meg nem hozott törvények miatta a terhesen adózott fekvő
birtokainkat, a kár roppant szükségűei és követelményei-
nek megfelelőleg nem hasznosíthatjuk, s a mit többszörös köl-
tekedéssel előállított terményünk is van, a mezei és rendőri
szabályok hiányában, nagy részben a rakocszátlan tunya,
és semmi törvény által nem sujtott erőszakos eltulajdonítása
áldozatjaul engedtetik; a midőn tudjuk, hogy illő helyeken
felhozott törvények ellenére, s mert némely rendeletek s
intézkedések a körülmények és viszonyokhoz mérten tud-
tára az illetőknek nem juttattak, a volt földes uraknak
urbéri, zselléri, irtási és tized kárpótlásai kinem adattak,
s tán az állam szerfeletti szükségűei miatt a kiadás igen
bosszadalmasan odáboztatik; a midőn tudjuk, hogy a köz-
ségi önkormányzas, cseléd és munkás viszony tárgyzó
törvények a kor és viszonyokhoz mérten, sok részben a
községeknek, a földbirtokosok, az értelmiség és nagy adó-
val szembe túlzott hatalmat és befolyást, többnyire érzék
és kötelességfogalom nélküli cselédek és napszamosoknak,
a cseléd és munkást tartók, meg a nemzetgazdaság ró-
vására és kárára túlzott és azok által évtizedek mulva is
nem hasznosítható szabadságokat adtak, a midőn látjuk,
hogy a hajótörésből egyedül még megmaradott nagy jó-
vedelmű és jelenleg a családi szükségűeket a nagy töb-
ségűnél egyedül pótolható szeszies italáruházi jog, a száma
nélküli visszaélések, rend és koresnajok napontai sértése
miatt, majd semmire olvadt le, ezek és más száma nélküli
kedvetlenségek és károk miatt az Erdély országrészi föld-
birtokosság és polgárság tiszszerezett munka közt is nyu-
gott és vidor életet folytatni nem képes, az iparos kö-
zéposztály, mind a népek zöme és ereje, kétségbe ejtő
sebességgel rohan a szegénység és tehetetlenség örvényébe,
mert az országrész mintegy 1084 □ mértföld területi bir-

TÁRCZA.

Megirtam már . . .

Megirtam már, hogy: ezélhoz értem,
Az életbe kiléphetek . . .
S bár az idő gyors róptú szárnyán
Tüntek napok, multak hetek:
Még itt vagyok . . . s ki tudja meddig
Kell így várnom hiában itt,
Kézpénz gyanánt fogadva e a
Reménység áltatásait? . . .

Jövök, menők, ha megtalálnak,
Szűnetlenül azt kérdezik:
Mikor megyek? . . . Bizony, bizony még
Tiszteleted itt feledik! . . .
Igy biztatnak mosolygó arczeal —
S ninesen szavam rá valaszul —
Az életre türelmességet
Az ember, hjah! — ekép tanul! . . .

Az éj, ha jön, és lankadt szárnya
Megpihenni álomra hajt:
Reményvilág áll őrt fölöttem
S elszenderit gondot, sohajt.
És jön a regg . . . itt a posta is . . .
Szívem lázzal dobog — remél . . .
Mégjött úgy-e? . . . S a vigasz ismét:
Ninesen sehol a díjlevél! . . .

Ez mégis sok! . . . türelmem immár
Végigért, határt szabott —
Ily nyugtalan' és lábzan égve,
Nem élhetek át több napot.
A sors kaczag . . . s én türeve nézsem
Areán gúnyos vonásait? . . .
S esüggednék-e, míg eröm érzem,
Míg keblemben szilárd a hit? . . .

. . . . Ábrándvilág kedves halotti,
S jövőmnek tündérvára te!
Omoljatok szét, romjaitok
Hadd feledés takarja be!
Pihenjétek, míg újabb remény
Nem derit föl egy szebb napot,
Míg nem hegged a seb, a melyet
Szívem tiértetek kapott! . . .

És most elő! . . . Terhemre van már
Munkátlanul pihenni itt,
Mint aggastyán, ki roskadozva
Nem bírja többé tagjait.
Előre hát! . . . keressünk állást
Szívünk nyugodt érzelmivel! . . .
Hisz' az élet oly szép! . . . és élni,
Utoljára is élni kell! . . .

Balázs József.

Bem tábornok összes hadereje,

melylyel 1848. utolsó napjaiban Erdély visszafoglalására indult.

1. A pozsonyi 4-ik honvéd zászlóaljából, Messina őrnagy alatt 1100 fő. 2. A kolozsvári 11-ik honv. zászlóaljából, Inezedy őrnagy alatt 1100 fő. 3. A nagyváradi 27-dik zászlóalj öt századából, Grubiezy őrnagy alatt 900 fő. 4. A nagyváradi 55-ik zászlóalj két századából, Török Lajos és Frater Alajos századosok alatt 500 fő. 5. A Szilágy-Somlyón alakult 31. honv. zászlóaljából Tóth Ágoston őrnagy alatt 800 fő. 6. A 32-dik honv. zászlóaljából Bittó honvédőrnagy alatt, mely Kolozsvárt kezdett alakulni, de N.-Váradon egészítettet ki, ezen zászlóalj Kolozsvárt, Tordán és a haduton maradt s 1849. február végéig Bem seregéhez nem csatlakozott, 900 fő. — 7. A háromszéki II-ik székely határőr ezred első zászlóaljából, Szilágyi őrnagy alatt, mely 1848. június havában a ráczok elleni táborba rendeltetett Balázs Konrád őrnagy alatt s mely később a lajtai táborból Simunich cs. altábornagy alatt beütött császári sereg visszaszorítására vezényeltetett, a mi a nádosi

csata folytán megtörténvén, Erdély visszafoglalására kül-
detett, 900 fő. — 8. A Sándor nevet viselő pozsonyi 2-ik
sorezred 3-ik zászlóaljának négy századából, Keller őrnagy
alatt 600 fő, melyhez azonban bejövételük előtt besoroz-
tatott 200 főnyi máramarosi oláh ujoncz, a szolgálát nem
csekély hátrányára, mert a tiszték csakis németül és tó-
tul, nehányan magyarul, — a katonák pedig mint árvai,
nyitrai és trenesnieiek csak tótul tudtak s azokkal nem
értekezhettek. A zászlóalj két százada Lipótváron a vára-
cse védelmére hagyatott, a vára-
cse azonban feladatván, báró
Majthényi parancsnok kivégeztetett, a két század Olasz-
országba kísértetett. — 9. A b. Kemény Farkas-féle ön-
kentes zászlóaljából, mely 4 századból állott, s mely ko-
lozsvári, tordai, enyedi és aranyosszéki nemzetőrök-
ből alakult, 500 fő. — 10. Egy marosszéki önkentes nem-
zetőr zászlóaljából, Tolnay Gábor őrnagy alatt 600 fő. —
11. A szatmári önkentes gyalogságból, mely két századot
tett, Jenei őrnagy alatt 250 fő. — 12. Az aulistikból vagy
is bécsi legióból Schwarzenberg százados alatt 90 fő. —
13. Debreczeni önkentes gyalogság 2 századából 300 fő.
Összes gyalogság 8740 fő.

Eglofstein, Szépszegei és Marzó bihari nemzetőrei,
számra mintegy 3000-en, szintén Erdélybe jöttek s Csú-
esán, Bánffy-Hunyadon, Gyaluban és Kolozsvár környé-
kén elhelyeztettek s mintegy hat hétig itt maradtak.

Lovasság volt: 1. Két és fél század Székely-hu-
szár Kiss Sándor őrnagy és Csulak kapitány alatt 340 fő
és ugyanannyi ló. 2. Három század Mátyás-huszárfő
Mikes ezredes, gróf Bethlen Gergely és Pálffy Domokos
őrnagyok alatt 360 fő és ló. 3. Fél század Vilmos-huszárfő
a 10-dik huszárezredtől, Zsurnay kapitány alatt 65 fő és
ló. 4. Fél század Cress könnyű lovas Perczy százados
alatt 75 fő és ló. 5. Szatmári lovas önkentesek Marothy
százados alatt 100 fő és ló. 6. Két század debreczeni ön-
kentes lovas Csapó és Kafka századosok alatt 300 fő és ló.
7. Három század Koburg huszárfő a 8-dik huszárezredtől
Sulyok őrnagy alatt 300 fő és ló.

Összes lovasság 1540 fő és ugyanannyi ló.

Ágyu volt összesen 48, nagyobb részt hat fontos,

tokból, a nemzet és birodalmi védbástyájából, naponta szomorítólag foszlik ki, s nem képesek hazfiás segédkezésével, nemhogy a köz és népuevelési intézetek, hanem saját nemzedékeik — gyermekeik — a nemzet egyedüli biztosítéka iránt lenni; hanem már csak a helvét hittüeknél, 1875-től fogva is ez év közepeig 603-ról 445-re olvadtak le a néposkolák; a gyermekek nem taníthatóknak, a családi és hazai szokások magyar hévvel csak ezeltől 5—6 évig, a legnagyobb készgü gondoskodások nem teljesíthetők, az általános jólét, bizalom és megelégedés nagy részénél a birodalmat fenntartani kellett népkünnél ha nem is egészen, de nagy részben eltűnt; a természetünké vált határtalan bizalom és tisztelettel kérjük:

a Tiszelt Képviselőház méltóztatásuk a hét indítványban jelzett köz- és általános az erdélyi minden birtokosok által sajnosan érzett s különösen a megyei és városi közeposztályt és polgárokat, létezési és fenntartási képességükben végveszéllyel fenyegető, a nagy többséget alácsúszott bajokban és rendkívüli terhekben, tapasztalt, s most már szükségesszerűvé vált magas hajlamával és tett, erős ezélarányos rendelkezésével, legalább a 12. óránál segíteni; megmentvén az 1848. éven kezdőleg, mind üldözések, fájdalom és áldozatoknak kitéve volt, s nagy részben önhibáján kívül szegényévé és mindenhez bizalmatlanná vált nemzetfeleinket.

Az erdélyi róm. katolikus egyházmegye közgyűlése.

(Vége.)

Délutáni ülés.

Ebéd után, melyre a tagok ismét teljes számban hivatalosok voltak, 6 óra után folytatott a tanácskozási ülés.

Ez ülésen a második bizottság jelentése olvastatott fel. Jelentékenyebb momentuma ez ülésnek az az volt, hogy a csiksomlyói megyeháznak megvásárlására az ottani praeparandia ezéljaira, kimondatott. Az árra nézve elfogadta a gyűlés az előirányzott 10.900 frtot s meg-szavazta.

Határozatokat azonkívül, hogy a statusgyűlés kebeléből 15 tagú bizottság küldessék ki, mely az igazgatótanács jelentését ezutánra a gyűlés előtt tüzetesen vizsgálja, — összegyűlvén legalább 3 nappal a Tátusgyűlés előtt itt Gyulafehérvárról — ezután a plenum előtt szabatos jelentést tegyen, illetve véleményt mondjon. A bizottság ki-nevezése az ülés végére halasztatott.

A nagymási uradalom haszonbérbeadására kiküldött bizottság br. Jósika Sámuel, gr. Lázár Jenő és Macskásy Ferencz urakból állított össze, — kikhez jogtanácsosnak Haller Rezső ügyvéd is ajánlatba hozatván, a közgyűlés közfelkiáltással adta beleegyezését.

Dr. Finály Henrik ezután felolvasta Jakobini bíbornok sürgönyét Rómából a szent atya megbízásából, a status üdvözlő táviratára. A jelen voltak állva hallgatták végig, sűrűn éljenezve.

keves három fontos sngár és útegenként 2—2 vetágyu. Ezek közt egy lovas úteg Müller százados alatt. — Bem tábornok a hat fontos útegekre nagy súlyt fektetett, mint nagyobb sikerrel használhatókra és szintén könnyen szállíthatókra.

Az ágyútegek megfelelő számú tüzerekkel, löporos-és szerkezetekkel s ágyus lovakkal, valamint szekerészekkel ellátva voltak.

Utász, árkász, hidász Kutasi hadnagy alatt 80 fő, kellő műszerekkel ellátva.

Az egész sereg együtt gyalog, lovas, tüzér, szeke-rész, utász 10.760 fő és mintegy 2200 ló.

Ezzel szemben a császári sereg Erdélyben állott b. Puchner főhadparancsnok, Gedeon csász. altábornagy, Wardener, Kalliany, Schuster, Pfersman, Graeser és Gal-brun cs. tábornokok alatt:

1. Két zászlóalj Siwkovich gyalogság az ugynevezett 41-dik sereztől a 3-ik Feld és a Landwehr Bataillon. 2. Két zászlóalj Bianchi gyalogság a 63-dik sereztől, ezekből később a 4—4 század három zászlóaljat alakítottak, melyeket a császáriak Combinált Bataillonoknak neveztek. 3. Három zászlóalj Károly-Ferdinand gyalogság az 51. sereztől. 4. Két zászlóalj Tursky 62-ik sereztőlbeli gyalogság. 5. Egy zászlóalj Leiningen 31-ik sereztőlbeli gyalogság. 6. Egy zászlóalj az ugynevezett b. Uraeca-féle granatosból, mely a három erdélyi sereztől egy-egy osztályból álló valogatott katonából állott. 7. Egy zászlóalj Parma 24-dik sereztőlbeli gyalogságból. 8. Három zászlóalj olávi határőrök. 9. Négy zászlóalj naszói határőrök. 10. Egy zászlóalj bukovinai Cordon jáger, mely négy századból állott. 11. Két század Siwkovich a tartalék zászlóaljtól, melyeket b. Wardener Bukovinából hozott be. 12. Egy zászlóalj bánási határőr, az ugynevezett oláh illyr határőrsereztől, mely 1849. január elején Csernovitz százados alatt jött Erdélybe. 13. Egy zászlóalj hurrah jáger, melyet a szepesi, segesvári, brassói, medgyesi és szászsebesi szász városok a császári hadsereg támogatására állítottak fel.

Harmadik nap, okt. 11-én.

Ma reggel, a harmadik napi ülésben, mindenekelőtt a tegnapi két ülés jegyzőkönyve olvastatott fel és hitelesített.

A napirend során a III-ik bizottság jelentése következett.

Ennek kapcsán sokáig és hosszantartó vita keletkezett. Az igazgatótanács jelentéséé ugyanis az A. betűs földtehermentesítési kötvények convertálására hozta javaslatba töké-kamat szaporítása ezéljából és Biró Béla előadó fejtegetni is iparkodott a convertálás ezélszerűségét.

Pótsa József főispán a convertálásnak nem barátja, s azt csak úgy óhajtaná keresztül vitetni, ha püspök magára vállalja a felelősséget. — Benel János inkább vasuti kötvényeket óhajtaná venni a kapitalisért, ezek nézete szerint több garanciát nyújtanak.

Hilibi Gál János mindenek előtt elvileg kívánja eldönteni az ügyet, s végül ajánlja, hogy vegyék különös figyelembe, hogy melyik papir nyújt nagyobb biztosítékot. Nem tanácsolja, hogy a meglévő nagy kapitalist megmozdítsák.

Br. Jósika Sama nem találja méltónak a status tekintélyéhez, hogy tőzsdei papirokkal játszóék.

Ugron Gábor sem fogadja el a convertálást, sokkal nagyobb biztosítékot lát, ha a status vagyona pupillaris biztosíték mellett jelzálogra adatik ki első helyi betéblázásokra, mint azt már tették is, s akkor 6% biztos kamatjövdelem biztosítottatik. (Helyeslés.)

Dr. Eltes Károly szintén elfogadja Ugron javaslatát, csak azt kívánná, ha nem az összes vagyon adatnék ki, illetve váltatnék be. A. betűs helyett, szelvényes kötvényre, hanem egy bizonyos összeg föltehermentesítési papirokban tartassék meg.

Elnök ur ezután szavazásra bocsátván a kérdést Ugron Gábor indítványát a nagy többség elfogadta, mire elnök enuncijálja a határozatot, s az igazgató-tanácsot megbizza a határozat végrehajtásával.

Folytatott a bizottsági jelentés az ig. tanács javaslatának a középiskolai törvényjavaslatra szóló részére.

Dr. Szamosy János nem tartja helyén valónak, hogy a gyűlés azt most tüzetesen tárgyalja, a helyett azt óhajlja, hogy választassék egy bizottság, mely a jövő statusgyűlésig tüzetes tervvel álljon a gyűlés elé.

A bizottsági jelentés azt ajánlja, hogy utasítsassék a tanács a törvény megtartására különösen az érettségi vizsgáknál; e helyett dr. Szamosy János más szövegezést ajánl, körülbelül a következőképen: a kath. autonomia ép ugy az Approbatæ constitutioneseken nyugszik, mint a protestansoké, s miután azt a 83-ik törvényezik 41. §. általánoságban elismerte, a felszékezi iskolákról vonatkozólag pedig részletesen elfogadta, mindazon jogokat megtartani kívánják, mint a protestansok, addig azonban utasítsassék az igazgató-tanács, hogy szigorúan tartsa meg az eddigi eljárást a törvény respektálása mellett.

E szövegezést elfogadtatott.

Ugron Gábor sürgős intézkedést kíván, — s azt óhajlja, hogy szigorúan intézkedjék a gyűlés, hogy a ta-

Együtt összesen 22 zászlóalj, mintegy 26.400-nyi létszámmal, mert az örökös tartományokbeli zászlóaljak 1848. tavaszán már mind hadilábon állottak s számításom zászlóaljanként 1200 embert téve, annál kevésbé tulzott, mert két különböző alkalommal 1848. ápril és május havakban, a Siwkovich 3-dik zászlóalj egy-egy századával végrehajtáson lévén, midőn a feltűnő hosszú sorok miatt a létszám iránt kérdést tettem, a tiszték az egyik század létszámát 243, a másikat 248-ra tették s így egyedül a Siwkovich 3-dik zászlóalj egymagára 1400—1500 embert számíthatott, az erdélyi sor- és határőrseregek pedig 1848. október hótól kezdve, több emlékirat szerint, folytonosan kiegészítették s egy-egy század 200 főből állott, egyedül az Uraeca granatos zászlóaljnak századjai szállottak alá 150—150 emberre, minthogy az ujonnan besorozottak ide nem egykönnyen váltak be.

Ezen létszámhoz hozzáadandó még az erdélyi három sereztől tartalék osztályai (Reserve-Division), melyek mindenike két-két századból s 500 létszámból állott s így együtt a három sereztől tartalék osztályai 6 századból s mintegy 1500 főből állottak.

Lovasság volt Erdélyben két rendes ezred és pedig a régi Wernhardt, ekkor Maximilian chauxlegers ezred 8 századdal és Savoyai dragonyos ezred 6 századdal, — 1848-ig a dragonyos és vértés nehéz lovas ezred 6—6, a könnyű lovas ezred, mint a huszárok, dzsidások és chauxlegers 8—8 századból állottak.

Volt még ellenséges részen 2 és fél század Székely-huszár az ugynevezett vajdasdi század, a borbándi, desáni és dobrai szárnyak.

Ősszes ellenséges lovasság 16 és fél század, egy századot csakis 150 főre számítva, együtt 2475 fő és ló.

A felkelő oláhok száma 200.000-re, a szászoké pedig 40.000-re tehető s ezek mind a császári sereg rendelkezésére állottak s azt lépten-nyomon támogatták.

(Folyt. köv.)

nári helyek ezután nyilvános pályázat útján töltsenek be nem úgy mint eddig, hogy az igazgatótanács azt tesz, tanárnak, kit neki tetszik, s például tudomása van róla hogy rajztanári diplomát adott olyan egyéneknek, ki még ket realiskolát sem végzett. — Azonkívül stipendiumok kiosztásánál is ellenőrzést kíván. Nem idéz csak két példát. Udvarhelyről kiesaptak egy alapítványost, mert „törvényyszerű” magaviselete volt, s aztán Kolozsvárról áttettek helyébe egyet kinek szintén „törvényyszerű” volt a magaviselete. — Udvarhelytől az idén folyamodott egy kitűnő bizonyítványu tanuló, s elesett az ösztöndíjtól, míg egy közepesen is gyengébb tanuló kapott ösztöndíjat.

Az udvarhelyi gymnasium direktora Rieger teljes igazat ad Ugronnak s megerősíti állítását.

E kényes ponton püspök ur akkép segít, hogy kimondatni kívánja: hogyezutánra minden stipendium iránti folyamodás a püspökhöz intéztessek, ki jobban megvizsgálja a kérelmezők körülményeit.

A középiskolai tanárok a 10-ed éves 100 frtos fizetési felemelésért folyamodtak s a bizottság ajánlja, hogy kérelemnek hely adassék.

Ugron Gábor azt mondja, hogy már régen, 1877-ben elhatározta a status a decennialis fizetés felemelését, de úgy, hogy az csakis 2-szer élveztessek — nem látja hát szükségét.

E tárgyat is püspök ur enuncijálja dönti el, kijelentvén, hogy: a status korábbi határozatai alapján minden rendes tanároknak, kik 1876. év előtt már szolgálatban voltak már 1883-ik évben a 10 évet befejezettek tekinteti s utasítja az alapok kezelését, hogy a 100 frtos fizetés felemelése ez évtől fogva folyósítsa.

Ezzel a statusgyűlés napirendje ki veit merítve.

Hátramaradt a Nagy-Kászon és Szépviz községnek a kepe megváltása iránt adott kérése. Erre a gyűlés négy megyéből bizottságot küldött ki, melynek feladatát tette hogy a megváltás módokat beszélje és állapítsa meg.

Püspök ur az igazg. tanács jelentésének jövőre leendő előleges megvizsgálására a következő bizottságot hozza javaslatba:

Barts Ferencz, Beke Antal, Bálint Károly, Veszely Károly, Darvas Károly, br. Apor Károly, Dorgó Albert, Gecző János, Pótsa József, Máriaffy J., Török Albert, Mikó Bálint, dr. Csiky Viktor, br. Seethal Ferencz, és dr. Mohay Sándor.

A közgyűlés elfogadja.

A középiskolai törvényre vonatkozó javaslat kidolgozására az igazg. tanács mellé Fábian Imre, Imets Jákó, Avéd Jákó, Pál Gyula, Szigeti István, Burnácz János és dr. Vajda Gyula tanárokat adja.

A jegyzőkönyv hitelesítésére püspök ur Beke Antal, Avéd Jákó és dr. Mohay Sándor urakat kérve fel, — megleg hangon köszönetet mondva a gyűlés tagjainak a részvétel és buzgó közreműködésért, s életve báró Jósika Lajost, az erdélyi róm. kath. 1883-dik évi statusgyűlést be-zárja.

Mintán br. Jósika Lajos a püspök urat élette, Veszely Károly arra kéri a püspök urat, hogy a Status hódolatát és törhetlen hűségét tolmácsolja ő felsége a koronás király előtt Szegeden.

Erre az ülés az elnökök éljenezése között feloszlott.

Bírálati jegyzőkönyv,

mely fölvetett Nagy-Enyeden, 1883. évi október 14-én az erdélyi gazdák vándorgyűléséből a tárlatban kiállított gyümölcsök és szőlőfajok megbírálására kiküldött bizottság által.

Jelen voltak: gróf Bethlen Gábor elnöktele alatt ifj. Zeyk Károly, dr. Kovács Ödön, Ritter Gusztáv, Fekete Pál, Szentgyörgyi Lajos és ifj. Gáspár János jegyző.

1. Bizottság a vándorgyűlés által nyert megbízásából a fenirt időben részletesen áttekintvén és behatóan megvizsgálván a gyümölcs és szőlőkiállítást, meggyőződött, hogy a rendkívül gazdag és minden irányban sikerült gyümölcslárlattal szemben a szőlőfajok a folyó évi szerföltöz kedvezőtlen fejlődés miatt oly szegényesen vannak képviselve, miszerint a jutalmazásra kitűzött érmek ez osztályban ki nem adhatók s csak egy néhány dícsérő oklevéllel tüntethet ki egyeseket. a vándorgyűlés jóváhagyása reményében elhatározta a faj- és borszőlő csoportokra kitűzött 1 ezüst és 4 bronzérem jutalmat az ezek hozzáadásával is méltón nem jutalmazható gyümölcslárlat javára áthelyezni.

2. A gyümölcsosztály megbírálásánál első sorban is kedves kötelességének tartja bizottság teljes köszönetét fejezni ki az intéző bizottságnak, illetőleg Ritter Gusztáv kolozsmonostori főkértész urnak a tárlatra beküldött gyümölcsökből a látogató gyűlési tagok és közönség nagy gyakorlati használatára a kiállítási teremben Lucas rendszere szerint osztályozva és helyesen elnevezve összeállított alma- és körtgyűjtemény bemutatásáért.

3. Jegyzőkönyvi elismerő köszönetét fejezi ki bizottság a kolozsmonostori gazd. tanintézetnek 106 alma, 26 faj körte, 23 faj mogyoró és 6 féle aszalt alakban bemutatott szilvából küldött gazdag és helyesen elnevezett gyűjteményéért, miután a gazd. tanintézet képviselője által kijelentetett, hogy jutalmazásra versenyezni nem kívánna.

4.
menny
jutalm
nemü j
mölcsé
nek. az
merését
5.
kezésé
esoport
helyett
portra
met ta
arányán
6.
ezüst f
kiosztva
lalkozó
7.
litásra
3 együ
batul é
itéli jut
D
1.
ját tele
lyesen
2.
alma és
1.
és 40 f
2.
gyümök
körte. 6
példány
III. A
1.
nek ité
téből áll
2.
ítelte M
ból álló
ményéé
A
1.
s helyes
ayeért;
2.
s 34 faj
3.
22 faj
4.
18 faj
D
a követ
1.
és 20 f
2.
litott 5
3.
és Szék
34 faj
4.
állított
5.
s 19 faj
6.
alma 6
7.
faj kör
8.
alma 8
9.
1.
csoport
10 f
s 10 f
1.
almaes
1.
portja
1.
csoport
1.
s 2 faj
1.
dió s
1.
1 faj
1.
almájá
1.
alma s
2.
faj kör

4. Bizottság elhatározta, hogy a tárlaton gyűjteménytel megjelent egyleteket és együttes kiállításokat éremjuttalmazásban bevett szokás szerint nem részesíti, de e nemű jutalmazást az egyes kiállítók tevékenysége és gyümölcsészet körüli érdemei elismeréséül tartván megfelelőnek, az ily kiállítások dícsérő oklevélben kívánja elismerését kifejezni.

5. A szőlőosztályból átvett érem jutalmakkal rendelkezésre álló 2 ezüst- és 8 bronzéremből az alma és körte csoportokra eredetileg megállított 1 ezüst és 2 bronzérem helyett 2 ezüst és 4 bronzéremet, a batul és ponyik csoportra megállított 1—1 bronzérem helyett 2—2 bronzéremet tart méltányosnak a gyümölcskiállítás minősége és arányánál fogva kiadni.

6. A kisebb csoportokra rendelkezésére bocsátott 15 ezüst forintot egy 6. egy 5 és egy 4 forintos jutalomra kiosztva három szegényebb sorsu. a gyümölcsészettel foglalkozó kiállító jutalmazására kívánja fordítani.

7. Ezen megállapításokhoz képest a gyümölcskiállításra a monostori intézetben kívül jelentkezett 2 egylet, 3 együttes és 50 csoportos kiállítás, továbbá a legszebb batul és ponyikra versenyző 21 kiállítás közt következőket ítéli jutalomra méltóknak.

Dicsérő oklevélben kívánja elismerését kifejezni

I. az egyletek közül:

1. a torda-aranyosmegyei gazdasági egyletnek a saját telepéről kiállított 58 alma és 55 körtefajból álló helyesen megnevezett gyűjteményéért;

2. a küküllőmegyei gazdasági egyletnek 30 faj jeles alma és 30 faj jeles körtefajból álló csoportozatáért.

II. az együttes kiállításokból

1. a kolozsvári gyümölcstermelőknek 107 faj alma és 40 faj körtefajból álló sikerült csoportozatáért;

2. a nagyenyedi gyümölcstermelőknek a nagyenyedi gyümölcsészeti egylet által kiállított 88 faj alma 53 faj körte, 6 faj barack, 2 faj dióból álló igen szép fejlődésű példányokból álló csoportozatáért.

III. Az egyes termelők által kiállított alma- és körtecsoporthoz

1. Az első állami ezüst érem jutalmat Zeyk Józsefnek ítélte Gombásról kiállított 19 faj alma és 60 faj körtefajból álló jeles helyesen elnevezett gyűjteményéért.

2. A második ezüst érem jutalmat Gáspár Jánosnak ítélte Maros-Csucson termelt 27 faj körte és 19 faj almából álló helyesen elnevezett és csinosan kiállított gyűjteményéért.

A négy bronzéremet

1. Márton Ferencnek Csik-Szentmártonból kiállított s helyesen elnevezett 14 faj alma, 18 faj körte gyűjteményéért;

2. dr. Krasser Károlynak Szászsebesből 3 faj alma s 34 faj körtefajból álló helyesen elnevezett csoportozatáért;

3. ifj. Zeyk Károlynak Ajtonban termelt 6 faj alma 22 faj körtejéért.

4. Br. Bánffy Zoltánnak besenyői jóságán termelt 18 faj alma 12 faj körte csoportozatáért.

Dicsérő oklevéllel való kitüntetésre méltónak ítéltük a következő termelőket:

1. Zalányi Farkast Obrászárol kiállított 20 faj alma és 20 faj körtefajból álló jeles gyűjteményéért.

2. Tóperner Lászlót a Szilágy-Somlyó vidékéről kiállított 52 faj alma és 9 faj körte gyűjteményéért.

3. Gr. Mikos Árpád és Mara Károlyt M.-Csesztve és Székely-Földváról együttesen kiállított 28 faj körte s 34 faj almájáért.

4. Thoroczkay Sándort Toroczkó-Szentgyörgyről kiállított 23 faj alma s 14 faj körtejéért.

5. Vinczezy Nándort Diódról kiállított 23 faj alma s 19 faj körte csoportjéért.

6. Greger Jakobot Nagy-Enyedről kiállított 39 faj alma csoportjéért.

7. Gál Mórt és Jenőt Kövendről 37 faj alma s 20 faj körtejéért.

8. Pávay V. Elekét M.-Csesztvéről kiállított 26 faj alma s 24 faj körtejéért.

9. Kiss Bálint esákyai nagytermelőt 27 faj almájáért.

10. Sós Lajost Erzsébetvárosról 36 fajból álló alma csoportjéért.

11. Gróf Teleky Károlyt F.-Marosújvári 21 faj alma s 10 faj körtejéért.

12. Báró Kemény Endrét m. bükkösi 20 fajból álló almacsoporthoz.

13. Tókos Sándort 20 fajta alma, 3 faj körte csoportja s igen szép batuljéért.

14. Glück Mórt Alvinczről 30 faj alma s 7 faj körte csoportjéért.

15. B. Bánffy Jenőt M.-Szentkirályról 12 faj alma s 2 faj körte csoportjéért.

16. Sebesi Ádámot 10 faj alma, 3 faj körte, 1 faj dió s 1 faj magyarájéért.

17. Báró Kemény Istvánnét 4 faj alma, 12 faj körte, 1 faj dió csoportjéért.

18. Bihari Zsigmondot Kutyfalváról 10 faj igen szép almájáért.

19. Báró Bánffy Ádám válaszüti kertészetét 14 faj alma s 9 faj körtecsoporthoz.

20. Kerekes Mihályt Nagy-Enyedről 9 faj alma, 5 faj körtejéért.

21. Tarsoly Gábort a.-Rákosról 17 féle almájéért.

22. Fekete Ferencet Tordáról 19 féle almájéért.

23. Keresztes Andrást Tordáról 22 féle almájéért.

24. Osonka Sándort Tordáról 14 féle alma, 3 féle körtejéért.

25. Dulló Jánost Tordáról 9 fajta almájéértl

A 6 ezüstforintot Benkő Károlynak M.-Koppándról, az öt ezüstforintot Márton Jánosnak Enyedről, a 4 ezüstforintot Vint Alajosnak Enyedről kiállított kisebb, de igen szép alma s körtefajból álló csoportjainak íteltük oda.

IV. A batul és ponyik díjra versenyzők gyönyörű kiállítását bírálva általában kiváló elismerésünk és tettségünk kell kifejeznünk annak sikerült voltaért.

A batulra megállított 2 egy-egy bronzéremből az egyiket, mint első jutalmat Czell Antal enyedi, a másikat mint 2-dik jutalmat Szöllőssy Károly sárdi batuljának íteltük oda; — a ponyikra kitűzött egy-egy bronzéremből az egyiket, mint első jutalmat Müller Mihály, a másikat mint második jutalmat Kovács Gyula enyedi termelőnek íteltük oda.

Megjegyezni kívánjuk, hogy bírálatunkat nem a gyümölcs relatív nagysága, hanem a mellett tökéletes fejlődése is vezette.

E jutalmakon kívül dicsérő oklevéllel méltatjuk jutalmazni kiállított szép batul csomóikért dr. Magyar Károly, Czirner József, Telegy János, Löcsey Lajos Dezső Dénes enyedi, gr. Busseul Henrik háportoni, Zeyk Gábor diódi, Vadady Gergely sárdi, Szalánczy Lőrincz fugadi termelőket.

Szép ponyik csomóikért Fazekas József, Dezső Zsigmond, dr. Nagy Albert, Varró Gerő nagyenyedi, Kozma Gyula sárdi termelőket.

8. A 17 kiállítóval képviselt szőlőcsoporthoz hivatkozással a jegyzőkönyvben 1-ső pontjára kiállított bor és csomó szőlő csoportozataikért dicsérő oklevéllel kívánjuk méltatni Vajna István és dr. Kovács Ödön nagyenyedi kiállításokat.

Felolvasás után a jegyzőkönyv megállított és helybenhagyott.

Kelt Nagy-Enyeden, 1883. október hó 14-én.

Gr. Bethlen Gábor,

b. b. elnök

Ifj. Gáspár János,

b. b. jegyző.

Borbírálati jegyzőkönyv.

Főlvétetett Nagy-Enyeden, 1883. október 14-ikén az erdélyi gazdák vándorgyűlése által a borok bírálatára kiküldött bizottság gyűlésében.

Jelenvoltak: Elnök Szabó Sámuel, tagok: Deák L., Eöry Tivadar, Weres Dénes, Csiky János József, Papp Gyula és Morágyi István jegyző.

A bírói bizottság részre hajlatlan és lelkiismeretes bírálat megejthetése szempontjából a sepsiszentgyörgyi eljárási módot t. i. a borok titkos számozott kóstolását határozta és a termelés és fogyasztási viszonyok tekintetében a következő oszta lyzatot állapította meg:

I. osztály könnyű asztali vegyes, II. osztály nehéz asztali vegyes, III. osztály fajborok és azok alsosztályai és a különböző fajok szerint, IV. osztály veres borok, V. oszt. aszu borok.

Az összes kiállított borok, osztályozása, számozása és elbírálása végett poharukba töltésével Csiky János József bírói tag kérésére fel.

Az itt megállapított oszta lyzat szerint a bizottság működését megkezdvén, abszolút becsesl bírói következő borokat ajánlja a kitüntetésre.

Az I-ső osztályból könnyű asztali vegyes borok ezimén volt összesen 29. bor kiállítva, melyek között állami ezüst éremet nyert:

Salmen Frigyes 7 sz. alatti 1882-ik évbéli gyulafehérvári boráért. Állami ezüst éremet nyert Szász József 35. szám alatti 1880-beli könnyű és 13. sz. a. 1882. beli nehéz asztali boráért. Állami bronzéremet nyert gr. Teleky Sándor örökösei 18. sz. a. 1880-beli könnyű asztali boráért. Állami bronzéremet nyert végül Bürger Márton 3. sz. a. 1882-beli krakkói boráért.

II-ik osztályban nehéz asztali borok ezimén 27. bor volt kiállítva, melyek közül állami ezüst éremet nyert br. Kemény László 32. sz. a. 1876-ik évi alsógáldi boráért, áll. bronzéremet nyert gr. Teleky Károly 46. sz. a. 1878-ik évi felsőújvári ugynevezett báncazi boráért, áll. bronzéremet nyert gr. Teleky Sándor örökösei 37. sz. a. 1872-ik évbéli czelnai boráért, áll. bronzéremet nyert Garda József 14. sz. a. 1882-ik évi enyedi (galprityi) boráért.

III. osztály f a j b o r o k.

Ezen osztályban összesen 13. féle fajbor volt kiállítva és pedig a következő alsosztály szerint: 1. bakar rajnai 1 féle, 2. riesling rajnai 26 féle, 3. riesling olasz 1 féle 4. trami 8 féle, 5. muskotály 10, 6. sauvignon és szemilion 5, 7. som 11, 8. burgundi fehér 4. 9. kövér 3, 10. leányka 1, 11. járdovány 8, 12. szürke clevner rullandi 1, 13. izabella.

Ezek közül állami ezüst éremet nyert gr. Teleky Sámuel 53. sz. a. 1882-ik évi som. valamint a 47. sz. a. 1882-ik évi és 48-ik sz. a. 1874-ik évbéli fehér burgundi boráért, 130. sz. a. 1874. beli sauvignon és végül 149. sz. a. 1882-ik évbéli muskotály boráért.

Állami ezüst éremet nyert Gerendy István 64. sz. a. 1886-iki rajnai riesling boráért. Áll. ezüst éremet nyert özv. br. Kemény Istvánné 64 sz. a. 1868-iki riesling és 119. sz. alatti 1868-iki trami boráért. Áll. bronzéremet dr. Bocz József 107. sz. a. 1882-ik és 135. sz. a. 1880-beli igen kitűnő kövér boráért. Áll. bronzéremet nyert Vinczezy Nándor 72. sz. a. 1875-beli diódi riesling boráért. Állami bronzéremet nyert Zeyk József 127-ik sz. a. 1878-beli chateau boráért. Áll. bronzéremet nyert gr. Bethlen Markus 100. sz. a. 1880-beli küküllővári somboráért. Áll. bronzéremet nyert Szalánczy Lőrincz 75. sz. a. 1882-beli fugadi riesling boráért.

Dicsérő oklevelet nyert Szöcs Miklós 115. sz. a. 1880-beli trami boráért.

IV. osztály veresborok.

Ezen osztályban összesen 6 féle bor volt kiállítva, nevezetesen Carbenet 5 féle, Ménesi Kadarka 1 féle.

Ezek közül állami bronzéremet nyert Zeyk József 148-dik sz. a. 1875-beli „Chateau Gombás” feliratú veres bora és 246-ik sz. a. 1879-beli Carbenet boráért. Áll. bronzéremet nyert gr. Teleky Sámuelnek 152. sz. a. 1880-beli sárdi Carbenet boráért.

Miután a veres borok igen csekély számban lettek bemutatva, ennek folytán az ezen csoporthoz beosztott ezüst éremet a bírói bizottság a fajborokhoz tette át és azt br. Kemény Istvánné borainak ítélte oda.

V. osztály a s z u b o r o k.

Ezen osztályban összesen 5 féle aszabor volt kiállítva és pedig: Riesling aszu 1 féle, közönséges aszu 4 féle. Ezek közül dicsérő oklevelet nyert Vinczezy Nándor 144. sz. a. 1876-beli diódi minden tekintetben kitűnő aszu boráért. Dicsérő oklevelet nyert gr. Bethlen Markus 143-ik sz. a. 1866-iki küküllővári aszu boráért. Dicsérő oklevelet nyert Mészáros István Felvinczről 140. sz. a. 1878-beli aszu boráért.

Dicsérő oklevélre ajánlatnak még a következők:

Dr. Kovács Ödön és Gyula 15. sz. a. 1882-beli enyedi nehéz asztali boráért, Batta Bertalan Alvinczről 19. sz. a. 1880-beli borbereki asztali boráért, Pávay V. Elek 8. sz. a. 1882-beli esesztvei asztali boráért, Winkler János és Társa 54. sz. a. 1872. és 1879-beli fugadi Szalánczy Lőrincz-féle somboráért.

Nem mulaszthatja el a bizottság sajnálattal konstataálni azt, hogy a bor kiállítás Alsó-Fehérmegyét nem kellő számban képviselte, nem különben, hogy a borok között részint kezelési, részint tisztaság hiánya miatt több hibás sőt beteg borra is talált; miért is a borok rendszeres lefejtését, tiszta kezelését melegen ajánlja a bortermelő közönség figyelmébe.

Kelt Nagy-Enyeden, 1883. október hó 14-én.

Szabó Sámuel,

bizottsági elnök.

Morágyi István,

bizottsági jegyző.

VEGYES HIREK.

— **Megyénk bizottsága** f. október hó 8-án tartott gyűlésében a trónörökös párhöz a családi öröm alkalmával üdvözlő, a m. kir. miniszteriumhoz a horváth kérdésben tanúsított eljárásáért bizalmi feliratot határozott. Felirat fog menni a csángók, a közigazgatási bírtónok, a zsidó hitközségek rendezése, a marhasó árának leszállítása érdekében. A jövő költségvetés már felment; az orvosok és szolgák fizetésének felmérése, s egy gyakoronoki állomás rendszeresítése kérésre részletes indokolással. A gazdák érdekében fontos szabályzat hozott a szőlőkben és gyümölcsökben való legeltetés eltiltásáról.

— **Megyénk bizottsági tagjainak** negyedrésze november hó 14-én fog megválasztani a 12 választó kerületben.

— **A szüret**ek megyénkben is megkezdődtek; sok helyt meglehetősen mustot szűrték. Kereslet eddigelő még csekély; a szép őszi idő sokat javít az ezutáni szüretelésén.

— **Halálozás.** Lapunk zártakor értesültünk, hogy Albert Elek czelnai gazdaságtól szélhűtés következtében meghalt. Temetése ma délután lesz.

— **Elveszett.** Vasárnap este az előadás alkalmával egy vendég elvesztette szivartárczáját, melynek becsé főleg abban áll, hogy emléke. A becsületes megtaláló jelentse magát kiadóhivatalunknál, köszönet mellett tisztességes jutalomra is számíthat.

— **A koremai tivornyázások** és visszaélések alkalmából Gyulafehérvár város polgármestere a városi rendőrséghez rendeletet küldött ki a koresmák és vendéglők ellenőrzésére és az üzletek bészására kitűzött órák betartására. Nevezetesen a kisebb koresmáknak az esté 10 óra, s a vendéglőknek a 11 órai idő kötetett ki. E rendelet kibocsátására a koremai dózsölésekből kifejlődni szokott kellemetlenségek és kihágások megszüntetésének ezélja vezette a polgármestert. Nagyon helyesen, nálunk sem ártana a kisebb koresmák és vendéglők záróráit meghatározni, mivel csak ez által vétnék eleje az éjjeli korhelykedéseknek, s mint a napokba is történt a békés lakosok ablakai béverésének.

— **Akasztás Kolozsvárt.** E hó 25-én reggel 7 órakor özv. Csekéné gyilkossait Lajos Ferenc és Padurán Vasit kötéllel végezték ki Kolozsvárt. A szomorú ítélet a belfarkasutzeai bírtón udvarán hajtattott végre, kevés közönség, többnyire orvos, orvosnövendék, színész és előkelő férfiak szemeláltára.

KÖZGAZDASÁG.

Szüreti tanácsok.

(Folytatás.)*

2. Zárt erjesztés.

A veres borok zárt erjesztése melletti készítése az előbbtől lényegileg csak annyiban tér el, hogy ennél a esemegé légmentesen elzárható erjkádokban erjesztetik.

Miután a különböző több kevésbé czélszerű összeállítások erjkádak tüzetes leírása általi hiányában hosszadalmas lenne s kellő czélhoz mégsem vezetne, azért e tekintetben csak annyit említek meg, hogy ezen erjkádak rendszeren alól valamivel szélesebb csonka kupalaknak s a kádakba töltött esemegé a felső fenék alatt lévő, vagy csinába járó állandó vagy pedig tetszés szerint feljebb lejjebb állítható lyukakkal ellátott szűrőfenék segítségével folyton a lében tartatik vissza, a mi által a festanyagnak szőlőhéjából tökéletes kilugzása válik lehetővé. Az erjkádak légmentesen elzárása vagy rendes befenekeléssel vagy a fenék csavarkészületekkel rászorításával eszközöltetik. A szénasav kádból elvezetése minden esetben a felső fenékbe helyezett erjesztővön át történik. — (Kétféle szerkezetű erjkád a vinezellér képezde sajtóházában bármikpr megtehinthető.)

A zárt erjesztésnek előnye abban rejlik, hogy a esemegé nincs a levegő befolyásának s ennek folytán a nyílt erjesztésnél előfordulható megczetesedésnek kitéve minnek folytán a festanyag kilugzása szempontjából a esemegé veszély nélkül hosszabb ideig is a héjon hagyható. Hátránya azonban, hogy az erjedés lassabban foly le miért is kell hőmérsékü helyről kell gondoskodni, továbbá, hogy erjesztésre kisebb erjkádak használandók; mert minél nagyobbak az edények annál lassabban s kevésbé jól lugzódik ki bennük a esemegé festanyaga. Assonanshausenen Rajna mellékén ép egy Klosterneuburgban és 40—60 hektoliteres erjkádokban is erjesztik a esemegét, ezek azonban 1/4 részig lesznek esemegével megtöltve s a szűrő fenékekkel leszorított héjon a bort 4—6 hétig is hagyják állani.

Ha valaki zárterjesztés tekintetében kísérletet tenni szándékoznék, úgy azt kisebb mint nagy mennyiségben erjkádak nélkül közönséges hordókban is czélszerűen eszközölhető aként, hogy a hordók nagyságához mérten lyukakkal ellátott szűrő fenékeket készített s a levét lebocsátott esemegét kifenekelt hordóba tölti, annyit, hogy a hordót folyadék kárbamenetével nélkül befenekelni lehessen. Ezután az egyenesre simított esemegé tetejére a szűrő fenéket helyezi s azt 3—4 darab a fenék feletti hordó oldalára szegezett facsakkal állásában nitosítja. Végül a hordót be kell fenekelni és az előbb lebocsátott levét a csaplyukon át a hordóba tölteni, úgy hogy abban néhány ujnyi erjür maradjon, a csaplyuka ezután erjesztő csővel légmentesen elzárandó. Még más módosításoknak is lenne itt helye; ezeket azonban mellőzve még csak azt akarom ismételve megjegyezni, hogy a bornak hajon hagyása a a színanyag tökéletes kilugzásán túl ne terjedjen, mert ellenkező esetben túl hosszú idő alatt a héj bizonyos korhadási állapotba juthat s az a bor színanyagaira csak káros befolyással bírhat.

A must fontosabb vegy-alkatrészeinek meghatározása.

A gyakorlati szőlős gazdára a must alkatrészei közül főleg annak czukor és savtartalma bir fontossággal; mert a must czukor mennyisége s savtartalmának helyes arányától függ nagyrészt nyerendő borainak minősége.

Ha tehat nyerendő borainak minőségére s ezzel kapcsolatos értékére következtetést vonni ohajtunk, ami bizonynyára minden termelőre csak előnyös lehet, vagy ha mustot előnyösen venni vagy eladni akarunk, vagy pedig ha a mustokat összelegyíteni, esetleg javítani akarjuk, mindezt csak úgy eszközölhetjük, ha a must czukor és savtartalmát lehetőleg pontosan meghatározni tudjuk. — Ugyan ez áll a borokra nézve is azon különbséggel, hogy ott a sav mellett czukor helyett már annak szesztartalma bir határozó befolyással.

A must czukortartalma igen egyszerűn és a gyakorlati életre kielégítő pontossággal a már általában ismert must mérővel határozható meg, csak hogy e czélra helyes alapra fektetett, pontosan szerkesztett must mérőt kell használni s azt kellőleg kezelni kell tudni.

Gyakorlatban többféle mustmérőt u. m. klosterneuburgi vagy Babó, Haas, Pillitz, Oechale, Wagner, Vajda stb. félet használnak. Nagyon messze vezetne, ha én mind ezen mustmérők tüzetes leírását adni akarnám, miért is itt csak a nálunk elég helytelenül leginkább használt Wagner és a gyakorlati czélra leginkább ajánlható Klosterneuburgi, Haas és Pillitz félerők akarok röviden megemlékezni.

A Wagner-féle mustmérő nem egyéb, mint a Baumé-féle areometer vagy sűrűmérő, melyet czukor gyárookban használnak. Ennek fokozata aként lett készítve, hogy a sűrűmérő előbb tiszta vízbe mártván állása 0-fokkal 10 perzentese sós oldatban állása pedig 10 %-kal jeletetett. Ezen két pont közötti tér 10 részre osztván nem-

külömben a seála lefelé még 15 résszel kibővítettven — készült a Wagner-féle mustmérő.

Az említetteteket fontolóra véve könnyen beláthatjuk, hogy a Wagner-féle mustmérő mint ilyen a gyakorlati czélra meg nem felelhet; mert a mint tudjuk a must sűrűségére nemcsak annak czukortartalma bir befolyással, hanem vannak még egyéb u. n. vonatanyagok u. m. fehérnyé savak és egyéb oldott ásványi sók is a melyek a mustot sűrűbbé teszik, minek folytán a Wagner-féle mustmérő a mustok minőségére nézve biztos támpontul használható adatokat nem szolgáltathat s a must czukor perzentjéről csakis egy összehasonlító táblázat segítségével nyerhetünk tudomást. E mellett még hátránya ezen mustmérőnek az is, hogy fokai igen közel állván azok leolvásása nehéz és bizonytalan; mivel ezen mustmérő ma minden zug optikus által hozatik kereskedésbe, gyakran igen hibás készítményűeket is találunk úgy annyira, hogy az egyes mustmérők közti differentia, mint arról már több ízben meggyőződtem, gyakran 4—5° is mutat. Ugylátszik, hogy a gyárosok az emberi gyarlóságot számításba véve úgy a mustot eladni mint venni szándékozóknak külön mustmérőt készítenek. — A Babó, Haas, Pillitz-féle mustmérők ellenben a czukor mérő (sachazometer) és pontos vegyelemzéseken alapulólag készítettettek s fokozatuk beosztásánál számításba lett véve a mustban lévő nem czukor anyagoknak is a mustmérőire befolyása, úgy hogy pl. az oly must, melyben a czukor mérő 20 %-ot mutat, a Babó-féle csak 17,

Haas-féle 15.7. Pillitzé pedig 15.6 % valódi czukrot jelez, vagyis ezen mustban nincsen 20 % tiszta czukor, hanem B. szerint 3 %, H. szerint 4.2 %, P. szerint pedig 4.3 % nem czukor — vonatanyag van jelen. — Igaz ugyan, hogy miután a mustok vonatanyag tartalma évenként változik, ezen mustmérők sem mutatnak abszolút biztosan, mindazáltal az eltérés közönséges mustoknál oly csekély, hogy az a gyakorlati életben tekintetbe sem vehető.

Morágyi István.

(Folytatása következik.)

FELELŐS SZERKESZTŐSÉG:

Dr. MAGYARI KÁROLY.

TÖRÖK BERTALAN.

SZILÁGYI FARKAS.

KIADÓ-TULAJDONOS: WOKAL JÁNOS.

Eladó

80 hektoliter asztali bor, hektója 15 frt. M-Igenben (Köblös M. pincejében). — 22 hektoliter risling, hektója 26 frt. Nagy-Enyeden; mind 1882. évi, háromszor lehuza. — Ára készpénzben vagy biztos fedezetű váltóval teendő le TÖRÖK BERTALAN tulajdonosnál NAGY-ENYEDEN. 3-3

BROGLE JÓZSEF

gép- és rostalemez gyára

BUDAPEST,

gyár: külső vázi út, raktár: vázi-körút 68.

Ajánlja minden gazdasági kiállításou kitüntetett

Trieurjeit

váltható szitákkal.

Gabonatisztító rostákat

és

Tengeri-morzsolókat.

BOR-SAJTÓKAT,

szabadalmazott

hármás ekéket,

közönséges és acél ekéket,

eséplőgép-lemez-szitákat

gőzeséplő- és járgányeséplőkhez

és minden egyéb

gazdasági gépeket.

Lyukasztott és hasított lemezeket, malmok, méhészeti és technikai czelokra.

Járgány cséplő-gépeket.

Továbbá e téren legújabbat

Schmid H. szabadalmazott nemzeti rostáját,

1882. aug. 3-án 17567 sz. a. szabadalmazva mint egyedüli jogosított gyártója. Nagysága: 4 láb 4. hüv. magas és 2 láb 4 hüvelyk széles, sulya 50 kiló, ára 55 frt.

Raktár és ügynökség Nagy-Enyeden: UNGERPEK MIKLÓS vaskereskedésében.

Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

GUTJAHR és MÜLLER

BUDAPESTEN.

Első budapesti Trieur, rostalemez és gazdasági gépgyár

a Margit-híd közelében

ajánlják szolid szerkezetű s javított gyártmányukat, mint:

Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Trieurök gazdasági számára:

- Járgány-eséplőgépek.
- Szeleltő rosták.
- Kukoricza morzsolók.
- Szeszkavágók.

Különlegességek malmok számára:

- Duplamalmok.
- Malom trieurhengere.
- Gabona osztályozóhengerek.
- Koptató gépek.
- Dara választó gépek.
- Tararók.
- Detacherók.

Malom alkatrészek

- Transmissziók.
- Szijkerekek.

Rostalemezek:

- Cséplőgép-rosták.
- Lisztenger-sziták.
- Koptató lemezek.
- Raspoly-lemezek stb.

19-25

Árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve.

Raktár és eladási hely Nagy-Enyeden: BISZTRICSÁNY LAJOS úr vaskereskedésében.

* Lásd a „Közérdek” 40-ik számát.